

Gazeta Transsilvaniei.

Gazeta e de doue ori adac: Mercuria si Sambata. Foia odati pe septemana, adaca Sambata. Pretul loru este pe unu annu 10 f. m. c., pe diumatate annu 5 f.; car pentru terri strane 7 f. pe unu sem, si pe annu intregu 14 f. m. c. Se prenumera la tote platete imperateci, cum si la toti canoscutili nostri DD. correspondenti. Pentru serie „postitu“ se ceru 4 cr. m. c.

Monarchia austriaca.

Insciintiare de prenumeratiune

Gazeta Transsilvaniei si Folia pentru minte, anima si literatura pe anul 1853.

„Gazeta“ va essi de doue ori pe septemana cate o cola in formatul numerului 97; „Folia“ o data pe septemana, cate o cola adaca trei cole pe septemana, totu cu pretul sciutu: 5 f. m. c. pe semestru in lainsu monarchiei; in tierile din afara: 7 f. sau 21 doi deceri (sfancigi) pe semestru.

Se pote prenumera pela On. nostri DD. Corespondinti, ca si pe acum, si pela c. r. oficie postali prin scrisori francate, pe adresa Redactiunei.

(Capetu din Nr. tr. „Din Valea Hatiegului“).

„Se mai afla aici si una scola numita dupa sistema vechia Triviale Germana, mai nainte destinata pentru regimentulu I. romanu de granitia, a caria dascalu — carele nu scie romanescce nici vorbi la intielesu, nu este nici de catu abilu spre desceptarea pruncilor elementaria, carga si insusi D. directoru alu scoleloru imperatesci de in patria de Rumel au recunoscutu cu ocasiunea esamenului publicu al semestralulu al 2. in a. curg. 1852, candu inaintea tuturor auditoriloru sianu descoperitu a sua neplacere.

Pentru aceea aflanduse acestu cercu alu Hatiegului si respective acestu vicariatu in cea mai desolata si cea mai apusa stare din partea scoleloru, — miamu tienutu de cea mai strinsa obligatiune, ca mai inainte de tote Serenitatei Vostre Principe alu Patriei, — de la carele ne isvorosce totu binele — ca unu subditu fidele — se substernu de a dreptulu fara intardiere, ca Serenitatea Vostra, carele se jertfiesce cu amore pentru binele tuturor, aici pe pamentulu acestu classicu, la poporulu acestu forte scapatatu — si remasu indereptu — unde e primesdie mai mare — cu graba, pe cale extra ordinaria, de Principe demna, se se indure a intinde bratiulu seu celu parintescu, si cu caldura se imbratiosieze cauza scoleloru din pamentulu Hatiegului.

Si fiindca se apropie tempulu inceperii cursulu scolasticu in tota Tierra, ca acestu cercu si vicariatu se na remana pe annulu venitoriu fara nici o scola regulata, mai in graba si primaria, se se indure cu gratiositate a demandá:

1) Ca scola numita Germana din Hatiegu se se prefaca in scola elementaria dupa nouele institutiuni imperiale scolastice, unde limba instructiunei se fie limba poporului, si

2) Se renduiasca ca susu numitulu invetiatoriu de limba Germana ca unu batranu neputintiosu si ignorante de limba Romana se remaie in odihna, cuveninduise si de altmintrea a sa pensiune, si

3) In loculu densulu se se denumeasca, alesu prin concursu, unu altu dascalu, carele in tota privintia se corespunda intentiunei Inaltuluu Guberniu si dorirei publiculu.

Iara pentru scola numita romana carea acuma e locuita de gendarmi, se se despuna, ca Inc. Magistratu locale pe annulu viitoriu se se provedia de alta casa de carele suntu pustii destule aici in Ha-

tiegu, si se se deschida pentru a 2. si a 3. classe elementaria; si la aceasta anca se se renduiasca unu altu invatiatoriu in totu cuprinsulu practiculu, carele din cassa publica a venitulu cerculu sasi traga rata sua desfta.

Ca asia acestea done case de scola singuru spre acestu scopu cladite, acum mai in graba impartite in 3. classe provedute cu doi invatiatori harnici, fiindca suntu gata, de indemana, pe annulu urmatoriu scolasticu infintinduse se serveasca de base la alte scole mai inalte.

Aceste institutiuni primarii ca se se despuna e ne incungiuratu de lipsa ca pana de tote dilele, si tota amanarea mai in colo aduce cu sine o mare inapoiere a acestui territoriu, care de catra ceea alta tierra, si de catra intreaga Monarchia remane ca unu modulariu bolnavosu fara viatia spirituala, sau ca celu cadintu in Telhari din Evanghelie „abia via“.

Inse sperediu tare, cumca Serenitatea Vostra ca unu prea Inaltu Parinte al Patriei, patransu de lipsa cea mare a institutiuniloru scolastice intru acestu cercu, a caruia impoporatiune numai Romana suia peste 60,000 anime, va binevoi a primi de osebi supliuirea acestui defectu, si se va indura a demanda, ca se se puna in lucrare acestu mantuitoriu planu scholasticu spre a se intemeie acum de o data mai in graba pentru cerculu intregu aici in orasiulu Hatiegu o scola elementare sistemisata.

Mai in colo rogu ca inelitelu deregatorie a districtulu acestuia si respective D. oficiali ai cerculu acestuia cu gratiositate si cu putere Serenitatea Vostra se se plece a porunci, ca acestia se se medite cu infintierea scoleloru poporane pe la sate, si cu intielectpa provedere pentru sustinerea dascaliloru acelora s. c. l.“

Acestu reportu ne pune la destulu de chiara lumina demna de jale stare a scoleloru din cerculu Hatiegului, si face pe cugetatoriu a condamna timpii trecuti si pe toti cei ce aveau datoria da ingriji de cultura poporulu si o lasara atatea veachuri atatu de desolata pa ici. — Dupa cum mi se spune Inc. Gubernu d'acum a si luat mesuri parintesci pentru golirea scolei ocupate de gendarmi. Scola triviale inca se va regula pentru invatierea limbei germane, a carei trebuintia ne intimpina si paici; si se sperediu atatu dela ajutorulu apromianu de catra Inc. gubernu, catu si dela energia si zelul capiloru confessionali o vindecare a reulu acestuia, ce consterneaza atatu de profundu pe ori ce sulletu cu durere!!! — Ma. —

UNGARIA. Urbea mare, 1. Dec. 1852. In gremiu cetatiunei nostre romane Belasiu de ivi una denunciatiune, pe catu de oribile din partea delatorilor care inculpara pe romani cu conspiratiuni politice, pe atota de ridicula din parte inculpatiloru, sciinduse inocenti. In acestu procesu — bine dice romanul co: aurul in foc ero omul priu patimi se lamuresa — se distinsa cu escelentia D. I. P. — carele d: la natura avendu spiritulu aptivitati, unde este campu, acolo lucra. Nu u data se lupta tocmai contra principiilor de acuma; apoi pentru acee patimi. — Si vidend co acelé sunt no efaptuavere, cerca altra cale; apoi nice pe acee reesind acum au apocatu cale care unii adeveratu Romanu se cuvine. Resultatul energicei lui espeptoratiuni la tempulu seu se va face conoscut, pentru si ne conosem omeni, si si scimu si astadi, sub gratiosa proteptiune a Augustulu nostru Césariu, enco cotu suntem de infestati, si cu ce calumnii spurcate atacati. — M.

ФОИЛЕТОНЫ.

Съвенире дин кълъторія mea.

IX.

Тотѣ Дресда, 4. Дек. 1852.

Дн тречереа mea din Noemvre prin Germania dinta dintys a кълъториеi mele фсесе Белдиз. Не агънч ерам дигрижат ка съ ажън истре ла цера десимать, пенгър къ чине ера съ превазь о таръ агът де домолъ превъм есте ачеста де акън; дигр'ачеа маi авеам ми алге каесе преа къвиосе ка съ гръбеск. Германия е тьятъ асгъзи дн дигр'ачеа кътръ Елведия, Франца ми Белдиз къ треi дини принципал де дригъ берекат, зна маi азгъ декът алга, каре дъсэ тоге есэ дин Линца ка дигр'ачи usnr де дигр'ачи; зна трече пресе Саксония ми Бавария ми кънд ва оi де плин гата (песте зън аш) ва да дрегъ дн Боденсе ла Елведия, алга есе маi prin мижлок песте Ваймар, Гота ла Францърт,

Mainy mi Bicsaden, zode dъ дн Рен; iar атреia мерце маi супе порд-вост фъкънд маi зън семичерк ларг пльъ ла Колония. Еъ мiam алесо не ачеста ка зна кареа ситгърт есте гата пльъ акън ми стъ дн комъникъчне н-къри дигр'ачеа пльъ ла фрвтиера велцианъ. Дин Линца плекасем сера ла 10 оре ми пльъ дн зюа зрмъгоре iarъш сера, ла 10 ам ажънс дн Колония, адияъ дн 24 оре, дин каре скате мингеле ми пьграреле къге се петрек не ла измъроселе стъгъзи ми ла четъди, — ам фъкът о дистандъ маi вине де 90 милъри, дин касца ачеста пз потъ зиче къ ам възърт четъдиле Халла ми Мардесъртъ, къчи ам трекът prin еле дн кан де нопте. Къ тоге ачестеа пз воиъ зита ницй одатъ къ ам фост ми дн Мардесърт. Съ сосемъти не ла 2 1/2 оре дспъ миезла нопци не о пловъ зржчосъ де томън, съ те веzi дигр'о кърте, знде се дигр'аческ патрз дригъри ферекате, дела Берлин, Хамъсър, Хановера ми Лейпциг, селъ веzi скитъндасе тръсреле ми локомогивеле венгъртъ кътева сьте де кълътори, каре дигр'о парте каре дн алга, съ шти къ кофе-рал ддъ ера тримис prin емингела еспедиго-рилар ддъ дин Линца пингтеа та Дзеъ шти

zude*), съ те маi веzi днкъ ми дн перикъла де а те пзне дигр'ачъ вагон (къроиз) ка съ ажънч къ ел дн Хамъсър дн лок де Белдиз (чеза че се дигр'ачилъ пз одатъ, дакъ пз веi оi къ тогъ деиуегъчъзне ми лзареа аминте), съ маi оi ми маi рзпг де фоме ми де остре-уела нопци, фъртъ съ даi пресе рестаърант, ва съ пз кътези ницй аi къзта локъинга де фрикъ ка съ пз ръмъи де трен, дн челе дин зрмъ съ маi ми аол къ ла Мардесърт есте афипг не иьрете: „man hûte sich vor Lum-ven“ адияъ съ те пзешти де чеi карй таie въздъзъриле ми фак възъгоре дзпъ пзци ми изгларе, — ми дн тоге ачестеа пька-зъри зпал съ те мьне дн сьс адгъл дн жос. Конфъсизнеа че домнешге ла Мардесърт дин касца дигр'ачирей агътор динй фераге дигр'о ситгърт кърте пзми маi аре пьрека са. Дн ачеле мингте де конфъсизне пз иттиам съ дн-жър сесъ съ рад ми сьми аоиз вилъ мие дн сьми пенгър че съ оiъ агът де сьгпгълъ ми темъторис ла кълъторис; iar кънд възъиз къ о фамилъ енглеъз ресона дигр'ичомат ми

*) Дам алат товта ла Deutz кънд съ трек Рентъ.

